

Sayın Cumhurbaşkanım,

Sorunlarla ve sıkıntılarla dolu bir adli yılı geride bırakırken, yeni adli yılı güzel umutlarla, hayırlı olması ve başarılı geçmesi dileklerimle açıyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım, adli yargının bu önemli ve anlamlı gününe onur vermeniz nedeniyle şükranlarımı sunarken; katılımlarıyla bizlere kıvanç veren seçkin konuklarımızı, sevgili meslektaşlarımı, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcilerini en içten sevgi ve saygılarımla selâmlıyorum.

Tüm olanaksızlıklara ve güç koşullara rağmen hukukun üstünlüğü ve demokratik hukuk devleti ilkelerinin gerçekleştirilmesinde, başta laiklik olmak üzere Cumhuriyetin temel ilkelerinin, devletin bölünmez bütünlüğünün gözetilip kollanmasında, çok büyük hizmetler veren, adaletin doğru ve makul süre içerisinde tecellisi için var güçleri ile çalışan, başta yargıç ve cumhuriyet savcılarımız olmak üzere, tüm yargı mensuplarına, avukatlara takdir ve teşekkürlerimi bildirmeyi kaçınılmaz bir görev sayıyorum.

Geçen adli yıl içerisinde sonsuzluğa uğurladığımız değerli meslektaşlarımız ile diğer adalet mensuplarını ve avukatları saygı, şükran ve rahmet ile anarken, yaş haddi veya istekleriyle emekli olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Daire Başkanları ve Üyelerine, Hakimler ve Cumhuriyet Savcıları ve personelimize Türk yargısına yaptıkları çok yararlı ve özverili hizmetlerinden dolayı teşekkür ediyor, sağlık, mutluluk dolu nice yıllar diliyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım, değerli konuklar,

İsterdim ki, bu konuşmam önceki adli yılların açılış konuşmalarından farklı olsun.

İsterdim ki, bu adli yıla hukukun üstünlüğünü, insan hak ve özgürlüklerini, en geniş boyutlarıyla gerçekleştirip güvenceye alan, demokratik parlamenter rejimin, özellikle kuvvetler ayrılığı ve denkliliği ilkesini gerçek anlamda hayata geçiren, bu bağlamda sözde değil, özde yargı bağımsızlığı ile yargı güvencesini sağlayan, kısaca, devlete değil bireye evrensel nitelikleriyle öncelik tanıyan, laik, çoğulcu, katılımcı, özgürlükçü demokrasinin tüm kurum ve kuruluşlarını hayata geçiren, çağdaş yeni bir anayasa veya en azından böyle bir anayasanın hazırlık çalışmalarıyla başlayalım.

İsterdim ki, öteki temel yasalarda gerekli tüm değişiklikler ve yenilemeler yapılarak; yargısal, sosyal, siyasal, ekonomik alanlardaki sorunları aşacak yasal ve yapısal reformların büyük ölçüde gerçekleştiğini görmenin hazzını yaşayalım.

İsterdim ki, sanki toplumun değişmez kaderi haline gelen vurgun ve yolsuzluk bataklığının kurutulması, işsizliğin, yoksulluğun azaltılması için gerekli ve etkin önlemler alındığının, yargının önünün açıldığının kıvancına varalım.

İsterdim ki, birey ve ulus olarak 80 yılı aşan bir zaman süreci içerisinde, hukuk devleti, insan hak ve özgürlükleri, demokrasi, medeniyet ve çağdaşlaşma yönündeki tüm birikim ve kazanımlarımızın, Yüce Atatürk'ün ilke ve devrimleri üzerine kurulu, demokratik laik hukuk rejiminin olduğu unutulup göz ardı edilmeden, **Cumhuriyetin sağlam temelleri ve vazgeçilmez ilkeleri örselenip zedelenmeden, aksine onlara dayanılıp, onlardan hız alınarak yeni bir ruh ve heyecanla kalkınma, çağdaşlaşma, ileri uygarlıklara ulaşma yönünde el ve gönül birliğiyle çalışıp çaba gösterelim.**

Kısaca, bireyleri hür ve güvenceli, toplumu çağdaş ve huzurlu, kalkınma yönünde hızla ilerleyen önü açık ve aydınlık bir Türkiye için topluca, içtenlikle ve özveriyle çaba sarf edelim. Demokratik hukuk devletinin erdemine ulaşalım.

Özlemlerden değil, övünülecek gerçeklerden söz edelim.

Son dönemlerdeki meclislerin ve hükümetlerin insan hak ve özgürlüklerine daha geniş bir boyut ve anlam kazandıran ve güvence veren başarılı çalışmalarını, özellikle Avrupa Birliği uyum yasaları yönünde gösterdikleri üstün gayretlerini, Çek Yasası, İş Yasası, İcra İflas Yasasında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasa, Adalet Akademisi Yasası gibi yasaların kabul edilmesini takdirle karşılıyor ve alkışlıyoruz. Meclis Komisyonlarında görüşülmekte olan yasa tasarılarını biliyoruz. Ne var ki, kimi yasaların değiştirilip yenilenmesine, iyi niyetli çabaların sürdürülmesine rağmen ulusumuzun istediği ve hak ettiği konumdan çok uzaktayız.

Reform sözcüğü, devamlı tekrarlanan ancak tam olarak gerçekleştirilemeyen bir amaçtan öteye gitmediğinden; eskitilmiş, anlamını yitirir duruma düşmüştür. Ancak toplumun köklü değişiklik gereksinimini açıklayacak başka bir kavram da bulunmadığından reform sözcüğünü ısrarla kullanmak ve gereğini yapmak zorundayız.

Bir kez daha söylüyor ve tekrarlıyorum ki, **sözü edilen köklü reformların gerçekleştirilmesini ağırdan alma, yapılan küçük işleri reform gibi göstererek oyalama, popülist politikalar uygulama lüksüne sahip değiliz.** Çünkü genç, dinamik, haklarını bilen ve arayan Türk toplumunun artık durmaya, oyalanmaya, hatta ağır ilerlemeye tahammülü kalmamıştır. Bu reformları dış dinamiklerin zorlaması ile değil, halkımızın gereksinmelerinin ve isteklerinin bu

doğrultuda olduğu bilinciyle yapmamız gerekmektedir. Öte yandan, her alanda baş döndürücü bir hızla ilerleyen, gelişen, çağdaş ülkeler seviyesine çıkmamız, ileri devletler topluluğu içerisinde saygın yerimizi almamız için bu bir zorunluluktur.

YASAL VE YAPISAL REFORM

Sayın Cumhurbaşkanı, değerli konuklar,

Çağdaş demokrasilerin en belirleyici özelliği olan hukukun üstünlüğünün ve hukuk güvencesinin sağlanması için iki temel unsurun bir arada gerçekleşmesi gerekir;

Bunlardan birincisi, insan hak ve özgürlüklerini en geniş anlamda tanıyıp güvence altına alan, evrensel ilkelere uygun, toplumun gereksinmelerine cevap veren iyi yasaların çıkarılması,

İkincisi ise, bunların doğru, etkin bir biçimde ve zamanında uygulanmasıdır.

Bu iki temel unsurdan birinin veya her ikisinin bulunmadığı veya noksan olduğu bir ülkede; hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesinin varlığından, hak ve özgürlüklerin güvence altında bulunduğundan, bunların doğal sonucu olarak da; sosyal barış ve huzurdan, teknik, ekonomik ve kültürel kalkınmadan söz edilemez. Çünkü, ***barış ve huzurun, her alanda kalkınmanın alt yapısını, etkin işleyen çağdaş bir hukuk sistemi oluşturur.***

Türk hukukunda bu iki unsurun varlığını ve tam olduğunu ileri sürmek olanaksızdır. Çağdaş batı ülkeleri, ekonomik, demokratik ve sosyal yapıda, insan hak ve özgürlükleri yönünde, yeni açılım ve yaklaşımlara, bölgesel örgütlenmelere ve küreselmeye, teknolojik ve iletişim alanında meydana gelen değişme ve gelişmelere uygun olarak yasalarında hızlı bir değiştirme ve yenilemeyi gerçekleştirdikleri halde, Türk Hukukunda bu iyileştirme ve değişme çok ağır işlemekte, uluslararası hukuka ayak uydurmakta ve uyum sağlamakta geç kalınmaktadır.

Aldığımız yasaların birçoklarının asılları, batı ülkelerinde tamamen veya kısmen değiştirilmiş bulunmaktadır.

Aksayan ve eskiyen yasalarımızı dış etkenlerin zorlamasını beklemeden atılımcı, ilerici, çağdaş Türk toplumunun gereksinmelerine ve isteklerine uygun olarak makul süre içerisinde değiştirmek ve bu değişiklik sürecini zamanın getirdiği ihtiyaca göre kesintisiz devam ettirmek gerekmektedir.

Düzeltilmesi, değiştirilmesi hatta yenilenmesi gereken yasalarımızın başında Anayasamız gelmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti anayasaları içerisinde insan hak ve özgürlükleri, çoğulcu, güvenceli, özgürlükçü parlamenter rejim yönünden en ileri ve gelişmiş 1961 Anayasası iken, 1982 Anayasası ne yazık ki tam bir geriye dönüşün belgesi olmuştur.

1982 Anayasası bugüne dek birçok olumlu değişikliklere uğramış, başlangıç bölümü, 30'dan fazla maddesi değiştirilmiştir. Ancak çeşitli tarihlerde yapılan bu değişiklikler yetersiz kalmış, hatta hazırlanış felsefeleri farklı olduğundan öteki maddelerle uyumsuzluklar doğurmuştur. Bu nedenle, ***Türkiye Cumhuriyeti Devletinin anayasal sorunu halen devam etmektedir.*** Tepkisel felsefeyle ve otoriter devlet anlayışıyla hazırlanmış bu anayasada yer yer yapılan değişikliklerle ancak sınırlı iyileştirmeler sağlanabileceği, değişim istek ve çabalarının sona ermeyeceği göz önünde tutularak ***Türkiye'de pek çok sorunun kaynağını oluşturan 1982 Anayasası tamamen değiştirilmeli, sadece bugünün değil, yarınların da ihtiyacını ve toplumun beklentilerini karşılayacak, çağın evrensel değerleriyle bütünleşecek yeni bir anayasa kabul edilmelidir.*** Toplumsal uzlaşma sonucu özgürlüklerin asıl, kısıtlamanın istisna olduğu anlayışı ile hazırlanacak böyle bir anayasa rehberliğinde ancak gelişmiş batı standartlarına ulaşabiliriz.

Tek seçenek ve izlenmesi gereken en uygun yol bu olmasına karşın; özgürlükçü, çoğulcu, çağdaş yeni bir anayasanın beklenen süre içerisinde çıkarılamaması halinde farklı zamanlarda yapılacak birbirleriyle çelişen değişiklikler yerine, çağdaş normlara uymayan tüm maddelerin hep birlikte değiştirilmesi yoluna gidilmelidir.

1982 Anayasasında bunca değişiklik yapılmasına karşın; yasama, yürütme ve yargı ile ilgili sorunlara dokunulmamış özgürlük ile otorite dengesizliği tam olarak düzeltilenmemiştir. Halen yürütme organının öteki organlara özellikle yargı organına karşı üstünlüğü ve hakimiyeti devam etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayalı parlamenter sistemi kabul etmiştir. Kuvvetler ayrılığı ve denkliliği, yargı bağımsızlığı ilkesinin bir gereği olarak, ayrıca yüksek mahkeme üye ve kurullarının en uygun seçimi yapma yeterliliklerinin bulunduğu da göz önünde tutularak, Anayasanın 104/c, 154/4, 155/3, 156/2. maddeleri değiştirilmelidir.

Demokratik parlamenter rejimin ön koşulu olan kuvvetler ayrılığı ve denkliliği, yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi ilkelerini yok sayan evrensel hukuk normları ile çatışan 140. maddenin 4. fıkrasının, 144, 159. maddelerinin Yargıtay'ın Türkiye Büyük

Millet Meclisi Başkanlığına, Başbakanlığa, Adalet Bakanlığına sunduğu Anayasa değişikliği taslağı yönünde zaman yitirilmeden değiştirilmesi zorunluluğu vardır.

Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve çalışma usulü ile ilgili 146 ve 149. maddeleri; yüksek mahkemenin, yürütme erkinin etkisi altında kalmaması ve etkinliğinin artırılarak görevine devam edebilmesi için mutlaka değiştirilmelidir.

Yargıtay'da ve Danıştay'da Birinci Başkan ve Daire Başkanlıkları seçimlerinin uzamasına ve görevlerin aksamasına neden olan ve Yargıtay ve Danıştay Yasaları ile düzenlenmesi yerine, gerekmediği halde Anayasada yer alan 154/3, 155/4. maddelerinin acilen değiştirilmesi yoluna gidilmelidir.

Hukuk devleti olmanın, yönetimi hukuka bağlı kılmanın başlıca koşullarından birisi de bütün idari işlem ve kararların yargı denetimine bağlı olmasıdır. Başka bir anlatımla, bir kısım idari işlem ve kararların yargı denetimi dışında tutulması hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesi ile bağdaşmaz. Bu ilkelere uymayan, bir kısım idari işlem ve kararları yargı denetimi dışında tutan Anayasanın 105/2, 125/2, 129/3 ve 159/4. maddelerinin yürürlüğüne son verilmelidir.

Hukuk Devleti kavramına uymayan, toplumun gereksinmelerini karşılamadığı anlaşılan 121, 122, 148 ve 153. maddeler yeniden düzenlenmeli, öteki tüm maddeler toplumun beklentileri ve gereksinimleri, demokratik standartlar, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkesi doğrultusunda gözden geçirilmelidir.

Anayasalar toplumsal uzlaşma belgeleridir. Gerek bu maddeler, gerekse değiştirilmesi gereken öteki tüm maddeler, gözden geçirilip değiştirilirken herhangi bir partinin veya iktidarın isteği ve tercihi değil, tüm toplumun beklentisi, gereksinimleri, demokratik standartlar, insan hakları ve hukukun üstünlüğü esas alınmalıdır.

TEMEL YASALARDA YAPILMASI GEREKEN DEĞİŞİKLİKLER

Anayasada yapılması gereken bu değişiklikleri ve iyileştirmeleri tamamlamak üzere bir kısım temel yasaların da değiştirilmeleri ve yenilenmeleri zorunludur.

Bunların başında yargıç bağımsızlığı ve güvencesi ilkeleri uyarınca 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile 2641 sayılı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununda yapılması gereken değişiklikler gelmektedir.

1961 Anayasasının 134, 1982 Anayasasının 140. maddesinin emredici hükümlerine göre, yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi ilkelerine uygun biçimde yasalaşması zorunlu olup da, kırk yılı aşkın süredir çıkarılmamasında ısrar olunan özel yasa artık çıkarılmalı, yürütme ve yasama, kuvvetler ayrılığı ve denkliliği ilkesine gerçekten inandığını göstermelidir.

Halen Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde olan Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu tasarıları hakkında toplumun, sivil toplum örgütlerinin, çeşitli kurum ve kuruluşların ceza adaleti, temel hak ve özgürlükler gibi hususlarda çekinceleri ve duyarlılıkları bulunmaktadır. Bu eleştiri ve öneriler göz önünde tutularak bu tasarılar yeni baştan değerlendirilmeli, çağdaş toplumlarda artık suç olarak kabul edilmeyen eylemler suç olmaktan çıkarılmalı, idari para cezası verme yetki ve sınırları genişletilmelidir. Kaldırılan sorgu yargıçlığının yerini doldurmak üzere cumhuriyet savcılarının yetkileri arttırılmalı, inandırıcı kanıt bulunmayan olaylarda, cumhuriyet savcılarında takipsizlik veya kamu davasını erteleme kararı verme yetkisi, kanıta dayanmadan açılan davalarda ise ceza mahkemelerine iddianameyi ret etme yetkisi tanınmalıdır.

Doğal mahkeme kuralına aykırı bulunan Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırılmalı, görevleri ağır ceza mahkemelerine devredilerek ağır ceza mahkemeleri arasında iş bölümü esası getirilmelidir.

Yürürlük maddesi hariç Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen Bölge Adliye Mahkemeleri Yasa Tasarısı bir an önce yürürlüğe konulmalı, bu yasaya paralel olarak ve halen Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde bulunan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu değişikliğine ilişkin yasa tasarısı görüşülürken, bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay arasındaki görev sorunu Türkiye gerçeklerine göre çok iyi belirlenmelidir. Bölge adliye mahkemeleri ilk derece mahkemelerinde yapılan işlemleri yeni baştan tekrar etmemeli, onların yanlış yaptığı, eksik bıraktığı hususları düzeltip tamamlayacak şekilde görevlendirilmeli, böylece ilk derece mahkemesine benzer görevler yükletilerek aşırı iş yoğunluğu karşısında bırakılıp çalışamaz duruma düşürülmemelidir. Öte yandan, bölge adliye mahkemeleri kurulmasında, kaliteli adalet amaç; Yargıtay'ın iş yükünün azaltılmasının bir sonuç olduğu gözetilerek bölge adliye mahkemelerinin ikinci bir Yargıtay gibi çalışmaması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bölge adliye mahkemelerini aşırı Yargıtay'a gelecek davaların bölge adliye mahkemelerinde çok fazla bekleyerek yargılamanın uzaması önlenmelidir. Aşırı içtihat aykırılığı ve bölgesel adalet gibi çıkması olası sorunların önlenmesi için gerekli duyarlılık gösterilmelidir. Bu yasa tasarısına, hukuk mahkemelerinin kesin karar verme yetkilerini genişletecek hükümler eklenilmeli, kesin karar verme sınırlarının enflasyona göre kendiliğinden artması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Sulh ve asliye mahkemeleri arasında verilen görevsizlik kararlarının davaların uzamasında büyük payı olduğu uygulamanın gözlemi ile sabittir. Bu nedenle Hukuk Usulü Mahkemeleri Kanununda ve maddi hukuk alanında gerekli değişiklikler yapılarak asliye ve sulh hukuk ayırımına son verilmeli, hukuk mahkemeleri arasında ihtisaslaşmaya göre iş

bölümü yapılmalıdır. Asliye hukuk mahkemelerine denk görev yapan asliye ticaret mahkemelerinin çok hakimle çalışmasını makul gösterecek bir neden bulunmadığından tek hakim esası getirilmelidir.

Pek çok dava gereksiz yere açılıp yargının önü tıkanıdığından kişiler veya kişilerle kamu kurum ve kuruluşları arasındaki özel hukuk ilişkilerinden doğan ve tarafların iradeleriyle çözümlenebilecek davaların, önce uzlaşma kurullarında çözüme kavuşturulması, mümkün olmadığı takdirde hukuk mahkemelerinde dava açılması için usul hukukunda ve maddi hukuk da gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

Ceza davalarının makul süre içerisinde doğru ve yansız bir şekilde görülüp sonuçlanması, ceza adaletinin yanlıgsız gerçekleşmesi, işkence iddialarının kesin olarak son bulması için şimdiye kadar idari mercilerin tekeli bir zihniyetle çıkarılmasını önledikleri ve halen Meclis gündeminde bulunan Adli Kolluk Yasası bir an önce kabul edilip yürürlüğe konulmalıdır.

Her yıl açılan binlerce kira tespit davaları mahkemeler ve Yargıtay'ın ilgili daireleri için büyük bir yük teşkil etmektedir. 6570 sayılı Kira Yasası'nın kira tespit komisyonlarının kurulması yönünde değiştirilmesinde zorunluluk vardır. Böyle bir değişiklik pek çok davanın açılmasını önleyecek yargının iş yükünü hafifletecektir.

Ekonomide ve teknolojiye meydana gelen büyük gelişmeler, küreselleşme, Avrupa Birliğine uyum; Borçlar Yasası ve Türk Ticaret Yasasında toplumun gereksinmelerine göre yeni değişiklikler gerektirmektedir. Bu yönde yapılan çalışmalar bir an önce tamamlanıp değişiklikler gerçekleştirilmelidir.

Geniş katılımı, parti içi demokrasiyi, örgütlenme özgürlüğünü, başka bir anlatımla çoğulcu, katılımcı, özgürlükçü demokrasiyi gerçekleştirmek, parlamentoyu demokratikleştirmek üzere Siyasi Partiler ve Seçim Yasalarında mutlaka değişiklik yapılmalı, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası, Anayasanın değişen 68 ve 69 maddelerine uyumlu hale getirilmelidir.

Tebliğat işlemleri davaların uzamasına büyük ölçüde etken olmaktadır. Ulaşım, iletişim ve haberleşmede büyük gelişmeler kaydedilmiş, hız çağına ulaşılmıştır. Teknolojik olanaklardan yararlanılarak, hızlı ve güvenilir tebligat yapılacak şekilde Tebligat Kanunu değiştirilmeli, bu yönde posta hizmetleri ve kadrosu çağımızın koşullarına uygun olarak yeniden yapılandırılmalıdır.

Davaların uzamasına, yargıya duyulan güvenin azalmasına neden olan bilirkişilik müessesesi, güven duyulacak, davaları uzatmayacak şekilde ayrı bir yasa ile düzenlenmelidir.

Zamanında ve gereği gibi infaz edilmeyen hükümler, önemini ve etkisini yitirmektedir. İnfaz, yargılamayı tamamlayan en son aşamadır. Hukuk alanında birçok hükmün zamanında ve gereği gibi infaz edilmediği uygulamada görülmektedir. Ceza hükümlerinin infazında ise tüm hükümlülere otomatikman uygulanan meşruten tahliye ve olur olmaz çıkarılan af yasaları hükümlerin caydırıcılığını ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle İcra ve İnfaz Hukuku yeniden gözden geçirilmeli ve değiştirilmeli, Ceza ve Tedbirlerin İnfazı Hakkındaki Yasa Taslağı biran önce yasalaşmalıdır.

Yurdumuzda ormanlar çoğalacağına azalmaktadır. Erozyon ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Devlet ile orman köylüsü arasında kavga bir türlü bitmemekte, ormanlarımız alev alev yanmaktadır. **Devlet ormanların tahribatını önleyememekte, önce ormanda işgale ve yapılaşmaya göz yummak sonra da bu yerleri orman dışarısına çıkarmak suretiyle orman işgalini yasallaştırmak gibi yanlış politikalarla ormanların azalmasına neden olmaktadır. Çaresizliğin sonucu olarak yapılan orman dışına çıkarma işlemleri, artık gelenek halini almış durumdadır.** Orman Bakanlığı ormanların korunmasında yetersiz, azalmasına seyirci kalmaktadır. Ormanların korunup çoğaltılması için yeni bir felsefe ile bireyden devlete, köyden şehre, ceza evlerinden emniyet güçlerine ve okullara kadar tüm kurum ve kuruluşları bu yönde örgütleyecek, aralarında el ve işbirliğini sağlayacak bir Orman Kanunu çıkarılmasında zorunluluk vardır.

Cennet kadar güzel ülkemizin doğası, havası, suyu, süratle bozulup kirlenmektedir. Çevre bilincinin geliştirilmesi ve çevrenin korunmasında, toplumun örgütlenip katılımının sağlanmasında yetersiz kalan Çevre Yasası, uluslararası ölçütlere uygun olarak yeni baştan düzenlenmeli, bozulan doğanın eski hale getirilmesinin zor hatta imkansız olduğu düşünülerek acele edilmelidir.

Uzun yıllar beklenen Adalet Akademisi Yasası nihayet kabul edilmiştir. Adalet akademisinin başta yargıç, cumhuriyet savcılar ve avukatlar olmak üzere tüm hukukçuların meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerine büyük katkı sağlayacağı kuşkusuzdur. Yasa hükümleri, Adalet Akademisinin bağımsızlığı ve çalışması yönünde duraksamalar yaratmakta ise de zaman içerisinde belirecek aksaklıkların giderileceğini ümit ediyoruz. Önemli olan Adalet Akademisinin saygın, mutlak bağımsız görev yapması, verilecek meslek içi eğitim ve öğrenimin yüksek düzeyde olmasıdır.

YASALARIN DOĞRU ETKİN **VE** **ZAMANINDA UYGULANMASI**

Türk Hukukunda; hak ve özgürlüklerin güvenceye kavuşturulmasında, hukukun üstünlüğünün sağlanmasındaki ikinci

unsurun da tam olarak gerçekleştiğini, yargının doğru, etkin ve zamanında işlevini yerine getirdiğini, söylemek olanağı yoktur. İçinde bulunduğu sorunlar yargının büyük ölçüde görevini tam, doğru ve zamanında yapmasını önlemektedir.

Yargının sorunlarının giderilmesi, olanaksızlıklarının ortadan kaldırılması, iyi yasalar çıkarılmasından daha öncelikli, daha ivedi, bir durum arz etmektedir.

Adalette kaliteyi yükseltmenin, yanılığı azaltmanın önde gelen koşullarından biri, çok iyi eğitim ve öğrenim görmüş, yasaları ve hukuku iyi bilen ve izleyen, sağlıklı yorum yapan ve doğru sonuca varan hukukçuların yargıda görev almalarıdır. İnsan unsuru hiçbir kurum ve kuruluşta yargıda olduğu kadar ön plana çıkmamıştır. Çünkü adaleti ancak insanlar gerçekleştirebilmektedir.

Böyle bir amaca ulaşmanın tek yolu ise sübjektif, siyasi ve ideolojik görüş ve düşüncelerden uzak durularak, yeterli mekan, değerli ğretim kadrosu ve zengin bilgi kaynaklarına sahip; tek yanlı anlatıma ve ezberciliğe son veren, araştırma, zgr düşünme, fikir üretme, tartışma, karar verme yeteneklerini geliştiren, evrensel değerlere yönelik bir eğitim sistemi oluşturmak, gücünü bilimden, Atatürk ilke ve devrimlerinden alan, ağdaş okullar ve özerk niversiteler açmak, mevcutları da aynı şekilde geliştirmektir.

Ne yazık ki, gün geçtikçe çoğalan tabela fakülteleri ile hukuk öğrenimi süratle yozlaşmaktadır. Radikal nlemler alınmadığı takdirde bu yozlaşma artarak devam edecektir. ***Yargıç etiği ve yargıcın kendisine karşı bağımsızlığı ancak nitelikli bir eğitim ve öğrenimle gerçekleştirilebilir.***

Gerek yargıç ve cumhuriyet savcılarının, gerekse avukatların mesleğe kabullerinde sağlıklı bir sınav yapılmamaktadır. Hakim ve savcıların sözlü sınavları yansızlıktan uzak olup, Adalet Bakanlığının tekeline ve takdirine terk edilmiş bulunmaktadır. Meslek ncesi ve özellikle meslek içi eğitim çok yetersiz kalmakta, uygulayıcıda araştırma, öğrenme, sorgulama, sağlıklı yorum yapma ve karar verme, bilinç ve yeteneğinin oluşup gelişmesine yardımcı olacak düzeye ulaşmamaktadır.

Yargıda yapısal bozukluk artarak devam etmektedir. Bunların başında yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi gelmektedir.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE YARGIÇ GÜVENCESİ

Hukuk devletinin vazgeçilmez koşullarından biri de yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesidir. Yargı bağımsızlığı aynı zamanda kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereğidir. Anayasanın 9. maddesinde yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır hükmü konulmuştur. Yine 138., 139. maddeleri ve 140. maddesi yargı bağımsızlığı, yargıç ve savcı güvencesine ilişkin detaylı hükümler içermektedir. ***Ancak 140. maddenin 4. fıkrası "hakimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır." şeklindeki çelişik hükmü ile bağımsızlıktan değil bağımlılıktan söz etmekte ve yargıç bağımsızlığını büyük ölçüde zedelemektedir.***

Anayasamızda yargıç bağımsızlığını kısıtlayan, kaldıran bu hüküm ile de yetinilmemiş 144. maddede, yargıç ve cumhuriyet savcılarını denetleme görev ve yetkisi adalet müfettişlerine verilmiştir. Müfettiş raporlarının, yargıç ve cumhuriyet savcılarının meslekte ilerleme, yükselme ve tayin, hatta meslekten çıkarma işlemlerinde birinci derecede etkisi bulunmaktadır. Adalet müfettişleri ise 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununa göre Adalet Bakanlığı merkez kuruluşunda ve tamamen Adalet Bakanına bağlı bir memur olarak çalışmaktadırlar.

Adalet Bakanının emrinde çalışan bir müfettişin hakimler ve savcılarının özlük işlerinde bu denli söz sahibi olması yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi ile asla bağdaşamaz.

Anayasanın 159. maddesinin 2. fıkrasında ise Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanının Adalet Bakanı, doğal üyesinin de Adalet Bakanlığı Müsteşarı olduğu öngörülmüş, aynı maddenin 4. fıkrasında da Kurul kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz hükmü getirilmiştir.

Anayasanın değinilen bu hükümlerinden açıkça anlaşılacağı üzere Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanı olan Adalet Bakanı, yanında kendisine bağlı, ayrı karar vermesi olanaksız müsteşarı, müfettişleri, sekreteryası ile başkanlık etmekte, karar vermekte ve kararına karşı yargı mercilerine başvurulamamaktadır. Kısaca yine ***Anayasa hükümleri ile yargının yürütme tarafından kuşatılması, denetlenmesi sağlanmıştır.*** Bunların yanında Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun müstakil bir bütçesi ve binası dahi yoktur. ***Yargıçlar ve cumhuriyet savcılarının mesleki kaderleri üzerinde mutlak yetkilere sahip bu kurul, bağımsız olmadıkça yargıç bağımsızlığından ve güvencesinden söz etmek elbette mümkün olamayacaktır.***

Bu hükümler Anayasada durduğu sürece yargı bağımsızlığından ve yargıç güvencesinden asla söz edilemez. Nitekim 1982 tarihinden itibaren Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun kararları tarafsız karar olarak güven vermemiş, çıkarılan her kararname basında, kamu oyununda, tüm adalet teşkilatında, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun bir

kararnamesi değil de Adalet Bakanlığının hatta iktidardaki partilerin veya partinin bir tasarrufu ve kararnamesi olarak algılanıp değerlendirilmiştir.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu dururken, Adalet Bakanlığı Müsteşar Vekili tarafından tüm yargıç ve cumhuriyet savcılarına gönderilen 26.06.2003 tarih 11/86 yine aynı tarih 12/87 sayılı genelgeler dahi başlı başına Türkiye’de yargıç bağımsızlığı ve güvencesi bulunmadığını gösteren en yeni ve en çarpıcı belge örnekleridir. Çok onurlu ve saygın yargıçlık ve cumhuriyet savcılığı mesleğinin etik kurallarına uymayan münferit kişiler hakkında yasal işlem yapmak yerine, yargıçlık ve cumhuriyet savcılığı görevlerini onurla yerine getiren tüm meslek mensuplarına gönderilen bu genelgeler, onların mesleki onurlarını yaralaması yanında, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile yargıç ve cumhuriyet savcıları arasında bir iletişim zorluğu yaşandığını, arada Adalet Bakanlığının bulunduğunu, yargıç ve cumhuriyet savcılarının mesleki kaderleri üzerinde halen siyasetçilerin ve birtakım güç odaklarının etken olduğunu göstermektedir. ***Oysa siyaset bulaşan yargının, yansızlığını, saygınlığını ve kendisine karşı duyulan güveni yitirmesi kaçınılmazdır.***

Avrupa Birliği normlarına ulaşmak için büyük gayret sarf eden, bu yönde Yedinci Uyum Yasasını çıkaran hükümet ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin, temel hak ve özgürlüklerin korunmasının, hukuk devleti olmanın ön koşulu olan yargı bağımsızlığına ve yargıç güvencesine bu denli duyarsız hatta isteksiz kalması büyük bir talihsizliktir. Hem de Avrupa Birliğine uyum yönünde büyük bir noksanlıktır.

Yargı bağımsızlığından ve yargıç güvencesinden kaçınıldığı, yasal yükümlülük yerine getirilmediği sürece hak ve adaletin, hukukun üstünlüğünün, gerçekleşmesini istemek, hayalden ibaret kalacaktır.

Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi yargıya tanınan bir ayrıcalık değil, herkes için gerekli olan hak ve adalete ulaşmanın tek yoludur.

Bağımsız ve yansız, etkin işleyen, zamanında karar veren, sorunlarından arındırılmış bir adalet sistemi için öncelikle geçmişin deneyimlerinden yararlanılarak Yargıtay’ca hazırlanan ve hükümete sunulan Anayasa Değişiklik Taslağı doğrultusunda ilgili maddelerin değiştirilmesi, buna paralel olarak pek çok maddeleri değişikliğe uğrayacak 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunuyla, 2641 sayılı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun yeni baştan düzenlenmesi gerekmektedir.

Yargı, devletin en yoksul ve en zayıf erki haline getirilmiştir. Çünkü erkler arası eşitlik sözde kalmış, yargının tüm maddi kaynakları yasama ve yürütme organının takdirine bırakılmıştır. Yasama ve yürütme organları da bu takdir haklarını yargıya karşı çok cimri kullanmışlar öyle ki, yargının bütçedeki payını tarihinin en düşük seviyesine indirmişler, yüzde birlerin altına düşürmüşlerdir.

Anayasanın, yargıç ve cumhuriyet savcılarının özlük haklarının yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi ilkelerine göre düzenlenmesini öngören 140. maddesinin 3. fıkrası hükmü aradan bunca zaman geçtiği halde yerine getirilmemiş, özel yasa çıkarılmamıştır. **Anayasanın emredici hükmü ile çelişen, bu ihmali aşan umursamazlığa karşı ne gibi etkin önlemlerin alınması gerektiğini, yargı artık düşünür hale gelmiştir.**

Yargının mekan, araç gereç, personel sorununun düzeltilmesi yönünde henüz bir işaret görülmemektedir. Yargı, çağdışı bina, araç-gereç, yetersiz ve eğitimsiz personel sorunlarıyla karşı karşıyadır. Cumhuriyet savcısı ve yargıç kadrolarında noksanlık, personel açığı, yargıyı durma noktasına getirmiştir. Israrlı isteklerimize rağmen Yargıtay'da dahi personel açığı azalacağına süratle çoğalmaktadır.

Altından kalkılamayacak iş miktarı, aşırı maddi ve fiziki imkansızlık, yabancı dil bilen iyi yetişmiş hukukçuların ve personelin yargıda görev almasını önlemekte, bu husus girmeye çalıştığımız Avrupa Birliği değerlerini daha yakından takip etmemizi zorlaştırmaktadır.

Zaman geçirilmeden gerekli önlemler alınmadığı takdirde, bireyin hak ve adalete ulaşma güvencesi kaybolacak, toplumun barış ve huzuru ile ekonomik kalkınma alanında görülen tahribat, çok daha büyük boyutlara ulaşacak, **devletin temelini ayakta tutmak mümkün olmayacaktır.**

Adalet Bakanlığınca başlatılan ve Yargıtay'ın işbirliği ile gerçekleştirilecek olan Ulusal Yargı Ağı Projesi (U.Y.A.P) bilgiye ulaşılması, hataların azaltılması, davaların süratlenmesi yönünde yargıya ümit kaynağı olmakta, yargı bu projenin tamamlanmasını sabırsızlıkla beklemektedir.

Yargının içinden gelen, yargı bağımsızlığının zorunluluğuna ve erdemine inandığını bildiğim sayın Adalet Bakanımızın, bu yönde çok önemli görevler üstleneceğine inanıyorum.

ATATÜRK VE DEMOKRASİ

Sayın Cumhurbaşkanım, değerli konuklar,

Demokratik, laik, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti hukuk devletinin; sağlam, sarsılmaz temelleri, Atatürk'ün ilke ve devrimleri üzerine oturtulmuştur.

Türk Toplumunu demokrasiye, çağdaşlaşmaya hazırlayan yüce Atatürk'ün önderliğinde, sağlam temeller üzerine kurulan modern Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan bu güne dek bu ilke ve devrimlerin bir sonucu olarak insan hak ve

özgürlüklerinin geliştirilip güvenceye kavuşturulmasında çok önemli aşamalar kaydetmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin çoğulcu, katılımcı, özgürlükçü, insan haklarına saygılı, hukukun üstünlüğüne dayalı, demokratik hukuk devletleri arasındaki saygın yerini Atatürk'ün ilke ve devrimlerine borçlu olduğu, yadsınamaz gerçeklerdendir.

Ancak, Türkiye Cumhuriyetinin, ülkesi ve ulusu ile bölünmez bütünlüğünü, aydınlanma ve çağdaşlaşma yönünde ilerlemesini; kendi emellerine uygun bulmayan gerici, bölücü, çıkarıcı çevreler değişik görünüm ve söylemlerle Atatürk ve Atatürkçülük karşısında açıktan veya gizli yıpratma ve yaralama faaliyetlerine devam ede gelmişlerdir.

Bütün bunlara karşın, Türkiye Cumhuriyeti, hukukun üstünlüğü, demokratik hukuk devleti, insan hak ve özgürlükleri yönünde çok önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. Bu süreç son zamanlarda hızlanarak devam etmektedir. ***Atatürk ilke ve devrimlerini halen anlayamayan veya içlerine sindiremeyen, çağdaşlaşma girişimlerini geriye döndürmek isteyen kimi çevreler, bu kez Atatürkçülüğü demokratikleşmeye, Avrupa Birliği kriterlerine ulaşmaya, temel hak ve özgürlüklerin gelişmesine engel olan bir ideoloji, resmi bir doktrin gibi göstermek suretiyle yıpratma eylemlerine hız vermişlerdir. Ayrıca bu malum kimseler, dış ülkelerdeki bir kısım kuruluş ve kişileri de etkileyip, gerçeklere uymayan kendi görüş ve düşüncelerini onlara tekrar ettirme yolunu seçmektedirler. Öyle ki, kimileri hak ve özgürlükleri koruma adına Atatürk isminin anayasadan çıkarılmasını önerecek kadar ileri gitmektedirler.***

Hemen belirtmek gerekir ki, onun ölümünden sonra kimilerince Kemalizm olarak isimlendirilmiş olsa da ***Atatürkçülük ne bir ideoloji, ne bir teori, nede bir katı dogmadır.***

Atatürkçülük fert, toplum ve devlet yaşamını akla ve bilime göre düzenlemektir.

Sürekli ilerlemeye, gelişmeye, çağdaşlaşmaya, temel hak ve özgürlüklere tamamen açık bir devrimin adıdır. Bir ileri uygarlık projesidir.

Atatürkçülük, geçmişin dar zaman kalıpları içerisine sığacak bir ideoloji değil, gelecek zamanların evrensel değerleri ile bütünleşecek ilkeler topluluğudur.

Atatürk, Avrupa'nın birçok ülkesi ırkçı, totaliter, hak ve özgürlükleri yok sayan rejimlerle yönetilirken; o buhranlı ve olumsuz koşullar içerisinde Kurtuluş Savaşını

“milletin kayıtsız şartsız egemenliği” adına gerçekleştirmiş, bilimin yol göstericiliğinde Cumhuriyetin yasal ve kurumsal temel yapısını oluşturmuştur. Örnek aldığı batı toplumlarını dahi geride bırakacak şekilde hukuk ve insan hak ve özgürlükleri yönünde, büyük devrimler gerçekleştirmiştir.

Atatürk, devleti teokratik yapıdan kurtarmış, çok kısa bir süre içerisinde demokratik yapıyı kurmuş, daha sonra gerçekleşecek gelişmelerin önünü açık tutmuştur.

Atatürk devrimlerini; demokratik düzenin, yasal ve geçerli düzeyi ile bilimsel yönetimin kabul görmüş ilkelerinin sağlam zemini üzerine oturtmuştur.

Atatürk’ü evrensel kılan, onun çağdaşlaşma, aydınlanma ve demokratik hukuk devletini kurma yönünde başlattığı ve yaşama geçirdiği bu temel ilkelere dir.

Atatürk, “Ben, hiçbir değişmez düstur, öğreti bırakmıyorum. Bilim değişiyor, bilimi izleyenler beni izlemiş olur” sözleriyle aydınlanma ve çağdaşlaşma felsefesini açıklamış, tüm icraatlarıyla toplumun ilerleme ve gelişme yönündeki geleceğini hazırlamıştır.

Ne yazık ki, Atatürk ilke ve devrimleri 1950’lerden sonra bir yandan popülist politikacılar ile devrim ve yenilenme karşıtlarının; öte yandan, Atatürk ilke ve devrimlerinin önemini, içeriğini ve amacını, tam olarak kavrayamayan, onlara biçimsel ve yüzeysel yaklaşan, ilerici, atılımcı felsefesini yanlış yorumlayan, sözde Atatürkçülerin el ve işbirliği ile aşındırılmaya, yıpratılmaya, slogan haline getirilmeye başlatılmış; Türkiye’nin üretici bilgi dinamiği zayıflatılmış, yasal ve yapısal yenilenme, çağdaş, demokratik toplum olma, evrensel ilkelere buluşma yönündeki hızı yavaşlatılmıştır. Atatürk’ün, yıllar sonrasını okuyan dehası ile yaptığı “Demokrasi, geleceğini akıl ve bilimden alır”, “Yaşam, kuramları değil, kuramların yaşamı izlemesi gerekir” şeklindeki ikazları yeteri kadar dikkate alınmamış; onun gösterdiği yoldan, düşünce ve amaçlarından, sapma baş göstermiştir.

İşte, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin mevcut sorunları yapılan bu yanlışlıklardan ve sapmalardan kaynaklanmaktadır.

Bütün bunlara karşın, gücünü akıl ve ilimden alan Atatürkçülük, Wendel Wilkie’nin söylediği gibi “Kollara işaret takılmadan, üniformalara bürünmeden, kitleleri asabi heyecanlarla dalgalandırmadan gerçekleştirildiğinden” büyük çoğunluğun tutkusu haline gelmiş, tabana yayılmış demokrasinin, hukuk devletinin erdemine

inanmış, genç, dinamik, aydınlık dolu geleceğe yönelmiş bir Cumhuriyet nesli yetişmiştir.

Yapılması gereken iş, bilimsel ve toplumsal gerçeklere uymayan yapmacık iddialarla geriye dönüş yolları veya yeni cumhuriyet maceraları aramak yerine, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki inanç ve dinamizm ile toplumun önünü tıkayan engelleri kaldırmak, Atatürk ilke ve devrimlerinin yol göstericiliğinde yasal ve yapısal reformları zaman yitirmeden gerçekleştirmektir.

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİNİN VE **AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARININ BAĞLAYICILIĞI**

Bu bağlamda;

Çağdaş, demokratik hukuk sistemlerinde, bireylerin sırf insan olmaları nedeniyle doğuştan sahip oldukları; dokunulamaz, bölünemez, devredilemez, vazgeçilemez hak ve özgürlükler artık devletlerin iç hukuk sorunu olmaktan çıkmış, uluslararası bir boyuta ve güvenceye kavuşturulmuştur. Günümüzde, insan haklarını en ileri boyutlarıyla tanıyıp, güvence altına almak, saygın bir hukuk devletinin en sağlam göstergesi sayılmaktadır.

Türkiye 26 Haziran 1945 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesini imzalamakla, insan hakları ve temel özgürlüklerine saygı duyulması ilkesini kabul etmiş, 1949 yılında Avrupa Konseyine üye olmuş, 04.11.1950 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini, hukukunun bir parçası sayan Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna bireysel başvuru hakkı ile Avrupa İnsan Hakları Divanının, daha sonra da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığını kabul etmiştir. Ayrıca, iç hukukunda bu yönde gerekli düzenlemeleri yapmış ve kurumlar oluşturmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, insan haklarına saygılı olmayı, Cumhuriyetin temel ilkeleri arasında saymıştır. Son dönemlerde, insan hakları alanında, yasalarımıza yeni birçok hükümler eklenmiştir.

İnsan hakları kavramı, en geniş anlamıyla olanı değil, olması gereken hakları anlatır. Bu itibarla insan hakları daima gelişip genişlemesi gereken haklardandır. ***İnsan haklarının gelişmesi ve güvenceye kavuşturulması yönünde yapılanlar, hiçbir zaman yeterli görülmemelidir.*** Bu yüce değerlere, bütün kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum örgütlerinin sahip çıkması gerekmektedir. Ancak, bu yönde en büyük çaba hukukçulara, özellikle yargıya düşmektedir. İnsan hakları ihlalleri, ilkel bir davranış biçiminden öte, tüm ulusları ilgilendiren bir insanlık suçu olarak kabul edilmektedir. Bu ihlallerin önlenmesi ve insan haklarının daha da geliştirilip yerleştirilmesi, bu kavramları ortaya koyanlardan çok, bu kavramları yaşama geçiren cumhuriyet savcılarını, yargıç ve avukatların insan haklarına verdikleri öneme bağlıdır. ***Yasaları, toplumun gereksinimlerine cevap veremeyen; soyut katı kurallar olmaktan çıkarıp, hayatın yaşanan bir parçası haline getiren, yasayı hukuka dönüştüren, üstün kişilerin cumhuriyet savcılarını ve yargıçları olduğu belleklerde yer etmelidir. Kötü yasanın, iyi uygulayıcılar***

elinde zararlı etkisini yitireceği yargısal bir gerçektir. Yorum ve uygulamanın, yasanın ve ilkenin yazım şeklinden önde gelmesi, uygulamaya ve yoruma büyük önem kazandırmaktadır.

İyi yasanın, iyi uygulanması asıldır. Bu iki koşuldan biri yoksa iyi uygulanan kötü yasanın, kötü uygulanan iyi yasaya daima tercih edileceği ilkesi uygulamaya yön vermelidir.

Bu nedenlerle yargıçlar, cumhuriyet savcıları ve avukatlar hukuk eğitimlerinin ilk yıllardan itibaren, hukukun üstünlüğü ve insan haklarını koruma yönünde çok iyi yetiştirilmeli, meslek öncesi ve meslek içi eğitimleri daha etkin bir şekilde sürdürülmelidir.

Yasaları değiştirmek veya yenilemek zaman almaktadır. Bu itibarla; yasaların toplumun gereksinmelerine her zaman cevap verememe ve toplumun gerisinde kalma olasılığı vardır. Cumhuriyet savcıları ve yargıçların, yasaların el verdiği ölçüler içerisinde, yasaları daima insan hak ve özgürlüklerinin daha geliştirilip yerleştirilmesi, hukukun üstünlüğünün gerçekleştirilmesi yönünde daha ilerici, daha çağdaş, daha geniş ufuklu yoruma tabi tutarak uygulamaları gerekmektedir.

Unutulmamalıdır ki, ***yasa koyucunun görevi zamanın koşullarına göre yasa yapmak; yargıçların görevi ise, yasaları kalıcı, evrensel değerlere uygun olarak, özgür vicdanlarına göre yorumlayarak hukuku yaratmaktır.***

Şu hususu da açıklamak zorundayım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davalar çok büyük sayılara ulaşmıştır. Ne yazık ki, birçoğu aleyhte sonuçlanmaktadır. Bir davanın hazırlık, soruşturma ve karar aşamasında, iç hukuk kadar evrensel ilkelerin, özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının mutlaka dikkate alınması gerekmektedir. Esasen, bu husus Anayasamızın 90.maddesinin son fıkrası hükmünün gereğidir. ***Karar gerekçelerinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının göz önünde tutulup tartışılması, hükme derinlik, evrensellik ve güven kazandıracaktır.***

Kabul edilen uluslararası sözleşmeler ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile iç hukuk kuralları arasında çatışma ve çelişki çıktığında, iç hukuk kurallarının uygulanması şeklindeki kimi hukukçuların görüşlerine iştirak etmeyi olanaksız görüyorum. Hemen belirtmek gerekir ki, uluslararası sözleşme kabul edilmekle, kendisiyle çelişen iç hukuk hükmü ağıktan olmasa da örtülü olarak yürürlükten kaldırılmış sayılmalıdır. Uluslararası sözleşme yürürlükte iken, sonradan onun hükümlerine aykırı bir yasanın kabul edilmesi de tek taraflı olarak uluslararası sözleşme hükümlerini ortadan kaldırmak gibi bir durum yaratır. Böylece, bir devlet uluslararası sözleşmenin bağlayıcı hükümlerinden kurtulmuş olur. Oysa evrensel hukuk kurallarına göre bir uluslararası sözleşme başka bir uluslararası sözleşme ile

ancak ortadan kaldırılabılır. Esasen anayasaya aykırılığı ileri sürülememe, tek yanlı olarak yürürlükten kaldırılamama gibi özellikleri bulunan uluslararası sözleşmelerin ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerinin ulusal yasalarımıza göre konumunu tartışmanın pratikte hiçbir yararı ve gereği de yoktur. Bazı görüş ve bahanelerle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerinin göz ardı edilmesi sözleşme hükümlerine ve evrensel hukuk kurallarına ters düşer.

Yargıtay Birinci Başkanlığınca olası çelişkileri önlemek düşüncesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları artık bütün dairelere zaman geçirilmeden duyurulmaktadır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları Yargıtay'ın internet sayfasında yayımlanmaya başlanılmış, izleyen tüm hukukçuların bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

LAİKLİK VE DEMOKRASİ

Sayın Cumhurbaşkanım, değerli konuklar,

Laiklik, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ana yapısı, vazgeçilmez belirleyici özelliğidir.

Gerek birey olarak, gerekse toplum olarak çağdaş tüm kazanımlarımız, laik düzen ile elde edilebilmiştir. Esasen, laiklik olmaksızın egemenliğin kayıtsız şartsız millet tarafından kullanılmasından, hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik hukuk devletinin mevcudiyetinden asla söz edilemez.

İleri medeniyet seviyesine ulaşmış tüm ülkelerde, değişmez din kuralları ile daima değişen toplum ve devlet yaşamının yönetilmesi hiç düşünülmemektedir. Bu nedenle, büyük devrimci Mustafa Kemal Atatürk, akıl ve ilmi, hayata rehber göstermiştir.

İslamiyet'te din ve devlet işinin sınırlarını belirleyen ve birbirinden ayıran reform yapılmadığından, dinin devlet işine karışması ve devlet düzenine hakimiyeti kaçınılmaz bir sonuç olmuştur. Geçmişte ve zamanımızda şeriat hukuku ile yönetilen devlet düzenleri bunun somut örnekleridir.

Dinin devlet ve siyaset işine karışması ise, bir yandan dinin istismarına, tartışma konusu yapıp yıpratılmasına yol açmış; öte yandan, toplumların demokratikleşmesine, ilerlemesine, insan hak ve özgürlüklerinin gelişmesine engel olmuştur. İşte laiklikte; dinin kutsal yerinde kalması sağlanmış; devlet işleri ise aklın ve ilmin özgür ortamına terk edilmiştir. Laiklikte din ve devlet kendileri için belirlenen sınırlar içerisinde kalarak topluma barış, huzur ve güven getirmişlerdir.

Laik devlette, akıl, ilmin ve fennin özgür ortamında toplumu daha ileri medeniyet seviyesine taşıırken, her fert dinini seçmekte ibadetini yapmakta inançlarını açığa vurmakta hür ve serbest kalmıştır.

Laiklikte, akıl ve din, toplum ve yönetim, arasında çatışma değil barış, huzur ve dostluk mevcuttur. Çünkü laiklikte, akıl, inancın baskısından kurtulmuş ve özgür duruma gelmiştir. Laiklik, inanç ve ibadet özgürlüğünün temeli ve en büyük güvencesi olmuştur. Yüce İslamiyet dini akla büyük önem vermiştir. Ne var ki, değişmez, tartışılmaz, kutsal din kuralları kamu hukuku alanına hakim olduğu sürece aklın ve ilimin ışığında gelişme ve ilerleme azalmıştır.

Laiklikte, hiçbir zaman din dışlanmamakta, aksine din bulunması gereken kutsal yerinde korunarak, din ve vicdan özgürlüğü en geniş anlamıyla yaşama geçirilmektedir.

Devlet düzeninde ve bürokrasideki yapısal bozukluğun doğurduğu olumsuz sonuçlardan laiklik ilkesi sorumlu tutulamaz.

Laiklik kimilerinin söylediği gibi devlet otoritesini dışlayacak, başkalarının din ve vicdan özgürlüğünü tehlikeye düşürecek kadar sınırsız özgürlük tanıyan bir ilke de değildir. ***Evrensel hukuk kuralları bir hakkı kullanarak başka bir hakkın yok edilmesine izin vermez.*** Din ve vicdan özgürlüğü, başkalarının din ve vicdan özgürlüğüne saygıyı da içermektedir. Laik düzende, kişi ile Tanrı arasındaki ilişkide, sınırsız bir özgürlük tanınması esastır. Din, ibadet ve inanç kişinin özel hayatının kutsal bir parçasıdır. Devlet bu alana giremez, etki altına alamaz. Ancak tanınan bu özgürlük kişi ile Tanrı arasındaki boyutundan çıkarılarak, başkalarının ibadet ve inancına zarar verdiği, diğer bir anlatımla, kamu alanına taşırıldığı anda, tüm hak ve özgürlüklerde olduğu gibi devletin müdahalesi ve onu başkalarının din ve ibadet özgürlüğüne zarar vermeyecek sınırlar içerisine çekmesi gerekir. ***Laik düzende devlet tarafsız ve herkese eşit uzaklıktadır. Ancak sınır ihlallerine dur demek vazifesinin gereğidir. Özgürlük başkasının özgürlüğü ile sınırlandırılırsa haklılık kazanır.*** Aksi halde, kuvvetli zayıfın, çoğunluk azınlığın din ve vicdan özgürlüğünü gasp edecektir. Bu hazin sonucu, tarihin tekrarı hep göstermiştir. Devlet bu anarşiye seyirci kalmaz. ***Sınırsız din ve vicdan özgürlüğü adına devleti devre dışı bırakmak isteyenlerin uzak amacı önce anarşi, sonrada teokratik devlet düzeninden başka bir şey olamaz. Devletin, dokunulamaz özgürlük bahanesiyle; bir kesimin din ve vicdan özgürlüğünün yok sayılmasına, zedelenmesine seyirci kalması, varoluş nedenine ters düşer. Ne pahasına olursa olsun, sınırsız din ve vicdan özgürlüğü isteyenlerle, İslâmî devlet kurma heveslilerinin aynı amaçta birleştikleri kuşkusuzdur.***

Kavram kargaşası yaratılarak veya insan hak ve özgürlüklerinden, demokrasiden söz ederek, laik düzen hakkında zihinleri bulandırmak, din ve vicdan özgürlüğü ihlallerine zemin hazırlamaktır.

Laikliğin demokrasinin temeli, din ve vicdan özgürlüğünün en büyük güvencesi olduğu hiç unutulmamalıdır.

YOLSUZLUK VE YOZLAŞMANIN ÖNLENMESİ

Sayın Cumhurbaşkanım, değerli konuklar,

En geniş anlamda, kamusal yetkinin yasa dışı kullanımını içeren her türlü eylem ve işlem olarak tanımlanan yolsuzluk, önlenilmesi bir yana, boyutları ve tahribatı her geçen gün daha da büyüyüp artan, sosyal bir sorun olarak devam etmektedir. Bugüne dek sadece yakınmakla yetinilmiş, yolsuzluğun nedenleri tam olarak saptanıp yeterli ve etkili önlemler alınmadığından, yapılan işlemler gösterişten öteye geçememiş, ***yolsuzluk, ekonomik ve sosyal hayatımızın adeta doğal ve vazgeçilemez bir özelliği olmuştur.***

İleri boyutlardaki yolsuzluk, kayıt dışı ekonomi, kara para ve aklanılması, birey etiğini yok etmekte, ekonomik ve sosyal çöküntüye neden olma noktasına gelmiş bulunmaktadır.

Bu şekilde, kamusal yetkinin çıkar karşılığı yasadışı kullanılmasının yaygın biçimde devam etmesi sonucu, siyasi otoriteye duyulan güven, hukuka bağlılık ve saygı azalmakta hayat daha da zorlaşıp pahalı hale gelmektedir.

Kamu yönetimindeki yetersizlik, kalitesizlik, aşırı bürokrasi ve kırtasiyecilik, kişisellik, etkili denetim noksanlığı, hızlı nüfus artışı ve çarpık kentleşme, enflasyon, işsizlik, ücret ve gelir dağılımındaki dengesizlik, özellikle kamu kesiminde çalışanların ücretlerinin düşük olması, kısaca yasal ve yapısal noksanlık ve bozukluk devam ettiği sürece bunların doğal sonucu olarak yolsuzluk ve yozlaşma da devam edecektir.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin saygınlığı ile bağdaşmayan bu olumsuz görüntüye biran önce son vermek; ulusumuzun, temiz toplum, dürüst yönetim beklentisini karşılayabilmek için, başta Anayasamızın 83, 100 ve 129/son maddelerinin değişikliği olmak üzere, yasal düzenlemeler ivedilikle gerçekleştirilmeli, yolsuzlukla mücadele hakkında çıkarılan ve yetersiz kalan tüm yasalar ve özellikle 4483 sayılı Yasa yeni baştan gözden geçirilmeli, yolsuzlukla mücadelenin yasal zemini hazırlanmalıdır.

Yolsuzlukla mücadelede, bağımsız ve yansız yargının önemi büyüktür. Bağımsız ve yansız olmayan kimi kurulların yaptığı yolsuzluk araştırmaları, hiçbir zaman güven ve sonuç vermemektedir. Kanıtı bulunan veya kanıtı ulaşılmaması mümkün olan tüm olaylarda, doğruya ulaşılmaması ve adaletin tecelli etmesi bağımsız ve yansız yargının kuruluş amacıdır. Bu nedenle yolsuzlukla mücadelede yargının önü açılmalı, yargı, yolsuzlukları bulup, gerekli yaptırımları uygulayabilmesi yönünde donatılmalı, yolsuzlukların araştırılıp soruşturulması konusunda yargı sistemimizdeki yetersizlik ortadan kaldırılmalıdır.

Kamu hizmetleri basitleştirilip hızlandırılmalı ve saydamlaştırılmalı, halkın ve sivil toplum örgütlerinin bilgi alma, belgelendirme hakkı güvenceye kavuşturulmalı, özellikle yüksek yolsuzluk riski taşıyan işlerde bu hususa daha da büyük önem verilmelidir.

Başta yargı olmak üzere, oluşturulacak yolsuzluk hususunda uzman bağımsız kurumların aracılığı ile sürekli ve düzeyli, etkin bir denetim sağlayacak bir mekanizma oluşturulmalı, devlet yeniden yapılandırılmalı, böylece ***yolsuzluğu, yapıldıktan sonra cezalandırmak yerine, yapılmadan önlenmesi yolu seçilmelidir.***

Devletin ana görevleri dışındaki alanlardan çekilmesi sağlanmalı, özelleştirilme işlemine hız verilmelidir.

Ürktücü boyutlardaki kayıt dışı ekonomi kontrol altına alınmalı, kara para kaynakları kurutulmalıdır.

Nüfus artışı yasal ve sosyal önlemlerle kontrol altına alınmalı, kısa, orta ve uzun vadeli kentsel, bölgesel ve yurt çapında yapılacak planlarla, büyük şehirlere hızlı nüfus akışı asgariye indirilmeli, çarpık kentleşme önlenmelidir.

Kamu kesiminde çalışanların ücretleri hakça bir sisteme bağlanıp insanca yaşamaya yetecek derecede artırılmalı, ücret dengesizliği ortadan kaldırılmalıdır.

Birey ve toplum, etik değerler yönünden eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir.

Yolsuzluk ve yozlaşmanın önlenmesi irdelenirken medyanın katkılarını da, göz ardı etmek olanaksızdır.

YARGI MEDYA İLİŞKİSİ

İletişim özgürlüğü ile kişilik hakları arasında, hassas bir denge mevcuttur. Hukukun üstünlüğüne dayanan, özgürlükçü demokratik ülkelerde gerek iletişim özgürlüğü, gerekse kişilik hakları yasalarla güvence altına alınmıştır. Ancak yasalar soyut ve genel düzenlemeler yapmak zorunda olduklarından, iletişim özgürlüğü ile kişilik hakları arasındaki hassas dengeyi kurup korumak, yargının görev alanına bırakılmıştır.

Yargı, bu görevinde, bir yandan özel hayatın gizliliği, şeref ve haysiyet gibi kişinin kutsal sayılan haklarını korurken, öte yandan, kamu oyunu bilgilendirme, etkileme, oluşturma gibi görevleri içeren iletişim özgürlüğünü de güvence altına almakla yükümlüdür.

Medyanın kişilik hakları ile ilgili bir hususu işlerken; ölçülü, dengeli, uygun bir amaç araç ilişkisi içerisinde olmaya özen göstermesi gerekir. Medya, bilgilendirme, etkileme, eleştirme gibi amaçlarına ulaşmak isterken kendisine amacı ile dengeli bir yön çizmeli, amacına ulaşacağı, daha hafif, daha makul, daha az sakıncalı ve daha az zarar verici bir yol izlemelidir.

Medya, kamu oyunu bilgilendirirken haberin objektif, tarafsız, gerçeğe uygun verilmesi ve haber niteliği taşıması; haberle, yorumun karıştırılmaması ilkelerine özen göstermesi, haber sunuluşunun ölçülü olmasına dikkat etmesi gerekir.

Öte yandan, medya yargıya intikal etmiş konularda yargıyı etkileyecek, kamu oyunu oluşturup, yönlendirecek biçimde yayın yapmaktan, en önemlisi yargısız infazdan kaçınmalıdır.

Meydanın da aynen yargı gibi bağımsız ve yansız vazife görmesi, yasa gereğidir.

Görünen odur ki, medyanın büyük çoğunluğu bu ilkelere uymakta azami titizliği gösterirken; bir kısmı, sansasyonel, abartılı haber ve yayınlara itibar etmekte veya kişilik haklarına saldırı teşkil edecek yayınlar yapabilmektedir. Bu yönde oto kontrol sisteminin etkili çalıştığı söylenemez.

Medya, tüm bireyler, kurum ve kuruluşlar gibi demokratik ilkeleri, insan hak ve özgürlüklerini özümseyip, görevine uyguladığı ölçüde medya özgürlüğü daha büyük bir anlam kazanacak ve hukuka daha uygun kullanılmış olacaktır.

Medya; insan hak ve özgürlükleri, ulusal ve evrensel değerler, Cumhuriyetin temel ilkeleri yönünde, toplumun aydınlatılıp bilinçlendirilmesi, etik değerlerin yerleştirilip gerçekleştirilmesi gibi çok önemli bir görevle de yükümlü olduğunun bilinciyle hareket etmeli, magazin yayınları yerine eğitici ve öğretici yayınlara ağırlık vermelidir.

Batı ülkelerindeki medya kuruluşlarının uydukları yükselen değerlerin, izlenmesinin yerinde olacağı düşünülmelidir.

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE

Sayın Cumhurbaşkanım, değerli konuklar,

Türkiye Cumhuriyeti, hem coğrafi konumu, Avrupa ile bütünleşen tarihi, hem de kabul edip yaşama geçirdiği Avrupa kültürü müktesebatı

sayılan, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı gibi evrensel değerler itibariyle Avrupalıdır.

Türk toplumu asırlardır Avrupalı değerlerle tanışmakta, onlarla iç içe yaşamaktadır.

Demokratik Türkiye Cumhuriyeti Devleti, halkı tarafından benimsenip özümşenen evrensel değerler üzerine kurulmuş, Avrupa Birliğinin oluşmasından çok daha önce, demokratik hukuk devletinin sağlam temellerini atmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, insan haklarına saygı ilkesini, değişmez Anayasa hükmü haline getirmiştir.

Çağdaş uygarlık yolunu seçen ve bu yolda hızla ilerleyen Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Konseyine kurulduğu tarihte üye olmuş, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini ilk önce imzalayan devletler arasında yer almış, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini hukukunun ayrılmaz bir parçası saymış, daha sonrada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bağlayıcı yetkisini kabul etmiştir.

Tarihin seyri içerisinde kimi iç ve dış nedenlerle demokratik sosyal ve ekonomik yapılanma, insan hak ve özgürlükleri alanındaki ilerleme yavaşlamış, Türk Hukuku ile gelişip bütünleşen Avrupa Hukukunun temel değerleri arasında uyum farkı doğmuş ise de, özellikle son dönemlerde, çağdaş norm ve standartlara ulaşmada büyük atılımlar gerçekleştirilmiş, Batı Avrupa Devletleri ile meydana gelen uyum farkı, büyük ölçüde ortadan kaldırılmıştır.

Türkiye, Avrupa Birliği Devletlerini dahi şaşırtan bir süratle, Avrupa birliği üyelik görüşmelerini başlatmaya, 16 Nisan 2003 tarihinde resmi üyelikleri onaylanmış on ülkeden çok daha hazır hale gelmiştir. Türkiye'nin Gümrük Birliğinden kaynaklanan birikimi, geçmişten gelen demokrasi deneyimi; ekonomik, sosyal ve siyasi açıdan da pek çok üstünlükleri bulunmaktadır.

Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları gibi evrensel değerlerde fevkalade bilinçli ve duyarlı Türk Ulusu, Avrupa Birliği üyeliğine büyük destek vermektedir. Esasen, son zamanlarda, evrensel değerler yönünde yapılan atılımlar ve bunların hayata geçirilmesi Türk Ulusunun istekleri doğrultusunda yapılmaktadır.

Avrupa Birliğinin, üyelik müzakerelerini başlatmak için koşullar listesini daha fazla uzatarak, çifte standart gafletine düşmemesi, Türkiye'yi gücendirmemesi gerekir. ***İleri kültür ve uygarlık düzeyine ulaşmış demokratik devletler topluluğu olan Avrupa Birliği, tarihi geçmiş, kültür ve inanç saptantılarına takılmadığını, ayrıcalıkları ret ettiğini göstermek zorundadır.***

Türkiye, Avrupa Birliğine girmekle Avrupa'nın uygarlık profili daha büyük boyut, daha sağlam bir anlam kazanacak, farklı kültürlerin uyum içerisinde buluşması Avrupa'nın manevi dokusunu çok daha zenginleştirecek, Avrupa'nın siyasal, sosyal ve ekonomik yapısını güçlendirecek, böylece daha büyük bir güç olarak Dünya barış ve istikrarına hizmet etme yolu açılacaktır.

ULUSLARARASI HUKUK VE TÜRKİYE

Türkiye, istikrarsızlık, belirsizlik ve risklerle dolu bir bölgede bulunmaktadır. Türkiye kadar çok ve sorunlu komşuları olan başka bir ülke de yoktur. Türkiye Cumhuriyeti, aynı zamanda büyük bir imparatorluğun mirasçısı olmanın sorunlarını ve sıkıntılarını yüklenmiş durumdadır. Soğuk savaşın sona ermesi, küreselleşme, yanı başında gördüğü yeni komşular, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerine yeni jeopolitik ve jeostratejik bir boyut kazandırmıştır.

Türkiye Mustafa Kemal Atatürk'ün "yurtta sulh cihanda sulh" ilkesini uluslararası ilişkilerde, kendisine hukuki dayanak yapıp, tüm komşularıyla dostluk ve işbirliğini geliştirmek istemesine karşın, bölgede kargaşa ve sıcak çatışmalar eksik olmamaktadır. Tüm bunlar ülkemizi iç ve dış güvenlik sorunları ile karşı karşıya bırakmakta, kimileri yakın tehlike teşkil etmektedir.

Ermenilerin soykırım iddiasında ve Kıbrıs sorununda, uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere, tarihi, sosyal ve hukuki gerçekler göz ardı edilmekte, uluslararası siyasete malzeme yapılmaktadır. Türkiye'nin içerisinde bulunduğu Orta Doğu Bölgesi, Dünyada çatışma ve savaşların en çok yaşandığı coğrafyanın başında yer almaktadır. Irak'taki vahim durum Orta Doğuda yeni bir dönem başlatmıştır. Kuzey Irak'taki etnik kökenli yapılanma, Türkiye Cumhuriyetinin birlik ve bütünlüğü, ekonomik geleceği yönünden gittikçe artan bir önem arz etmektedir. Irak, Ortadoğu'nun geleceğinde ve yapılanmasında "hem belirlenen, hem de belirleyici" bir konum kazanmıştır.

Ne yazık ki, devletler arası ilişkilerde, halen "kuvvet haktır" düşüncesi sonucu belirlemekte, "bütün hak ve özgürlükler benim ulusumundur" şeklindeki bencil ve çağ dışı zihniyet uluslararası hukuku ve uluslararası örgütleri zaman zaman etkisiz duruma düşürmekte; kimi devletler, kendi uluslarının yararı için öteki ulusların insanlık değerlerini yok sayabilmektedir. Oysa, ***temel hak ve özgürlüklere saygı ilkesi, sadece belirli ülke insanların değil, tüm insanların hak ve özgürlüklerine saygıyı içerir.***

Uluslararası ilişki, uluslararası hukuka dayalı meşruiyet zeminine oturtulmadığı, karşılıklı hak ve çıkar dengesi gözetilmediği ve kaba kuvvet

kullanıldığı sürece barış ve huzurun sağlanması asla mümkün olmayacaktır.

Demokrasi hak ve özgürlükler rejimidir. Demokrasi adına hak ve özgürlükleri yok etmenin izahı olanaksızdır.

Türkiye, uluslararası ilişkilerde hukukun, mutlaka kuvvete hakim olması gereğine inanmaktadır. Türkiye, güvenilir bir müttefik, sağlam bir dost olması yanında, tüm ülkelerin bağımsızlık ve toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesini, uluslararası hukuka uyulmasını, değişmez bir ilke olarak kabul etmektedir.

Çağdaş ülkelerin saygın ve çok onurlu bir üyesi olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, dostlarından ve ortaklarından başta kendi onur ve ulusal değerleri olmak üzere tüm evrensel değerlere saygı gösterilmesini beklemekte, bunu ortaklığın ve dostluğun bir gereği, aynı zamanda hukuki ve ahlaki bir görev saymaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti, dış ilişkilerinde tarihten gelen büyük birikimi ve deneyimi ile laik, demokratik, üniter devlet yapısını, bölünmez bütünlüğünü, iç ve dış güvenliğini korumaya yönelik temel amaç ve görevleri ile evrensel değerlere uygun olarak insan hak ve özgürlüklerini daha ileriye götürme, onları sağlam güvenceye bağlama işlevini bağdaştırmak ve bir arada gerçekleştirmek becerisini göstermek zorundadır.

Etnik kökenli ve dış destekli terörizm kontrol altına alınmakla birlikte, henüz kökü kurutulamamıştır. Dünyanın en tehlikeli ve acımasız terör örgütleri arasında yer alan bu örgüt, ilk hedefi olan Türkiye üzerindeki karanlık emellerinden vazgeçmiş değildir. Ulusal sınırları aşan boyutta olması tamamen yok edilmesi sürecini uzatmaktadır. Bu yönde kabul edilen yasalar ve alınan önlemler, devamlı takip edilmeli, günün koşullarına göre yeni uygulamalar yürürlüğe konulmalıdır. Özellikle doğu ve güneydoğuda işsizlik ve yoksulluğun azaltılması, öteki bölgelerle arasındaki ekonomik dengesizliğin giderilmesi için daha etkin, sonuç alıcı yasal ve ekonomik önlemler yürürlüğe konulmalıdır.

İrtica, demokratik, laik, çağdaş düzene karşı sürekli bir tehlike olma niteliğini korumaktadır. İrtica en ileri din olan yüce İslam dininin yozlaştırılmasıdır. İrticanın beslenme kaynağının cehalet ve bilgisizlik olduğunda kuşku yoktur. İrtica, aydınlanmaya ve öğrenime gerekli önemin verilmesi, yasaların kararlılıkla uygulanması, zamanın koşullarına ve evrensel ilkelere göre gerektiğinde yeni yasaların yürürlüğe konulmasıyla önlenebilecektir.

Yargı reformu ile birlikte gerçekleştirilecek yönetsel ve ekonomik reformlar, Türkiye'yi en kısa zamanda sorunlarından arındırıp içeride daha sağlam, dışarıda bir Dünya devleti olarak daha kuvvetli ve daha saygın kılacaktır.

Çok yakın bir gelecekte, demokratik ve ekonomik yapısını geliştirmiş, temel hak ve özgürlüklerde üstün standartları yakalamış, evrensel değerlerle bütünleşmiş, önü aydınlık, güçlü Türkiye'yi hep birlikte görmek ve yaşamak ümidiyle,

Sevgiler ve saygılar sunuyorum.